

"بسمه تعالی"

دانشگاه علوم پزشکی بیرجند

معاونت تحقیقات و فناوری

Research Map

مرکز تحقیقات مسمومیت ها و سوء مصرف مواد

سال ۱۴۰۲

ناریخچه و معرفی مرکز تحقیقات مسمومیت ها و سوء مصرف مواد (شناخت وضعیت موجود):

پیشرفت علم و تکنولوژی و استفاده فراگیر از مواد شیمیایی باعث شده است که دسترسی به داروها و مواد شیمیایی نسبت به گذشته زیادتر شود و افراد جامعه به صورت خواسته و یا ناخواسته در معرض این مواد قرار گرفته و مسموم شوند علاوه بر ورود مواد شیمیایی در چرخه زندگی انسان، مواجهه عمدی و یا ناخواسته با عوامل دیگر نظیر حیوانات زهرآگین، مواد معدنی موجود در طبیعت، گیاهان سمی و سلاح های مرگبار شیمیایی و... باعث افزایش مسمومیت و ناتوانی و مرگ و میر ناشی از آن شده است. با توجه به اینکه علم سم شناسی از قدیمی ترین رشته های علوم پزشکی می باشد و نظر به اهمیت افزایش آگاهی افراد جامعه به منظور پیشگیری از مسمومیت ها و عوارض حاصل متاسفانه در این زمینه اقدام مقتضی صورت نگرفته و اغلب از نیروهای تربیت شده در رشته سم شناسی نیز استفاده بهینه نشده است. همچنین مساله مواد مخدر و اعتیاد سال هاست که به یک مساله اجتماعی عمده تبدیل شده و برنامه مبارزه با آن در دستور کار دولت ها و مجامع بین المللی قرار گرفته است. با آن که ایران یکی از کشورهایی است که در آن سوء مصرف مواد مخدر و پیامدهای مصرف آن سال هاست که به یکی از چالش های بزرگ اجتماعی تبدیل شده است، پژوهش های روشمند و مستمر برای شناخت دقیق تر موضوع هنوز در جایگاه شایسته ای قرار نگرفته است. مواجهه با این مساله مزمن و پیچیده، مستلزم شناخت دقیق ابعاد مساله است. در عرصه خطیر مبارزه با مصرف مواد مخدر و اعتیاد، برنامه هایی موفق خواهند بود که بر اساس ارزیابی واقع گرایانه از گستردگی و کیفیت مساله طراحی و اجرا شوند. چنانچه طرح ها و برنامه های مواد مخدر بر اساس یافته های پژوهشی طراحی نشوند و با پژوهش های روشمند ارزیابی و جرح و تعدیل نگردند، نمی توان به کارآمدی آنان امیدوار بود. با توجه به اهمیت اطلاعات پژوهش محور در مدیریت و کنترل سموم و مواد مخدر، مرکز تحقیقات مسمومیت ها و سوء مصرف مواد دانشگاه علوم پزشکی بیرجند در فروردین ماه ۱۳۹۰ تاسیس شد و در ۱۳۹۶/۱/۲۷ توسط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور موفق به اخذ موافقت اصولی از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی گردید و در همین تاریخ رسماً کار خود را آغاز کرد. امید است با حمایت مسئولین و همکاری اعضای هیات علمی در سال ۱۴۰۲ موفق به اخذ موافقت قطعی از وزارت متبوع گردد. در حال حاضر این مرکز با ۳۷ ایندکس و به لحاظ کمیت نیروی انسانی، در مجموع ۱۷ عضو هیات علمی شاغل دارد که از این بین ۳ نفر عضو هیات علمی پژوهشی (با رتبه علمی استادیار) و ۵ نفر عضو هیات موسس می باشند.

این مرکز به منظور گسترش پژوهش های بنیادی و کاربردی و ارائه راهکارهای قابل اجرا در زمینه ارتقاء سلامت جامعه تلاش دارد تمامی امکانات خود را در جهت انجام تحقیقات و تربیت نیروی انسانی محقق در زمینه کنترل و کاهش اثرات سموم و سوء مصرف مواد به کار گیرد. این مرکز مصمم است تا با به کارگیری تمامی امکانات و توسعه فعالیت های تحقیقاتی، پژوهشگران را به سمت انجام تحقیقات بنیادی و کاربردی تشویق نماید. به علاوه همکاری مؤثر با سایر مراکز علمی - تحقیقاتی داخلی و بین المللی مرتبط، همکاری با صنایع و سازمان های مختلف، تولید و ثبت مقالات علمی در پایگاه های معتبر دنیا و ارائه طرح های تحقیقاتی در زمینه های اولویت دار سرلوحه کاری کلیه اعضای مرکز بوده و خواهد بود. از اهداف آرمانی آن، برنامه ریزی آموزشی و پژوهشی برای رسیدن به کیفیت مقبول و مورد انتظار در علم سم شناسی براساس استانداردها و ایجاد تسهیلات و محیط رقابت و تفکر برای دانشجویان مستعد در نیل به این دانش، برآوردن نیازهای عمومی و تخصصی آموزشی و پژوهشی برای فهم بهتر عوامل مرتبط با این علم و آشنایی تخصصی با پژوهش های علمی و عملی در این حیطه می باشد. آموزش، پژوهش و خدمات در حیطه علم سم شناسی و اعتیاد از مهمترین وظایف این مرکز است. این مرکز تحقیقات بنیادی و کاربردی در علوم مرتبط را با استفاده از نوآوری و برپایی روش های تحقیقاتی جدید پیگیری نموده و همچنین دارای ارتباط مستمر با مراجع مختلف و صنایع برای حل مشکلات مرتبط با این علم در جامعه می باشد. فعالیت های پژوهشی این مرکز در زمینه های مختلف سم شناسی و سوء مصرف مواد در حیطه علوم پایه و بالینی می باشد. به طور کلی تحقیقات گسترده ای از سطح مولکولی، حیوانی و انسانی در این مرکز در حال انجام است و با توجه به تنوع موضوعات موجود در این حیطه، همچنین ارتباط آن با زیرشاخه های مختلف دانش پزشکی، زمینه های تحقیق در این رشته برای اکثر تخصص های پزشکی، دارویی، بهداشتی فراهم است و قابلیت پوشش کامل علایق دانشجویان را دارد. این مرکز در مدت کوتاه استقرار خود تاکنون به انجام فعالیتهای گوناگونی در راستای اهداف بلندمدت خود پرداخته است. این فعالیت ها علاوه بر جذب و همکاری با افراد علاقه مند شامل انجام طرح های پژوهشی مرتبط با اولویت های مرکز، انتشار نتایج مطالعات انجام شده در نشریات معتبر داخلی و خارجی، برگزاری کارگاه های مختلف، نگارش و تالیف کتب سم شناسی، همکاری با سایر مراکز تحقیقاتی، انتشار مقالات مشترک بین المللی و تربیت دانشجوی تحصیلات تکمیلی بوده است. جذب و تعلیم ۲ نفر دانشجوی دکتری پژوهشی در رشته های سم شناسی و مهندسی بهداشت محیط، و فارغ التحصیلی یک پژوهشگر دوره پسا دکتری از دیگر اقدامات این مرکز بوده است. همچنین این مرکز دارای پروژه های علمی مشترک با دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی مرتبط داخلی کشور می باشد و با سازمانها و ارگانهای مرتبط، همکاری مشترک دارد. لذا این مرکز با رویکرد

مدیریت مشارکتی و با استفاده از نیروهای انسانی متعهد، متخصص و علاقه مند و با برخورداری از امکانات و تجهیزات فیزیکی و آزمایشگاهی مناسب، می تواند به عنوان بازوی علمی و فنی نظام سلامت ایفای نقش نماید. این مرکز تحقیقاتی با بکارگیری نیروهای متخصص و متعهد و با رعایت اصول اخلاقی و علمی وظیفه دارد با بهره گیری از مناسب ترین فناوری ها و دانش نوین ضمن تعامل سازنده با سایر سازمان های داخلی و بین المللی در جهت رفع نیازهای کشور تلاش نموده و نوآوری، تولید و انتقال دانش در زمینه سم شناسی و سوء مصرف مواد را سر مشق خود قرار خواهد داد.

اهداف کلان:

- افزایش سهم مرکز در تولید علم در مورد مسمومیت ها و سوء مصرف مواد در داخل کشور و سطح جهان
- توسعه کمی و کیفی نیروی انسانی مرکز
- بسط و توسعه ارتباط و همکاری های ملی، منطقه ای و جهانی
- ارتقای کمی و کیفی انتشار نتایج تحقیقات منجر به پیشنهاد سیاستگذاری مبتنی بر شواهد در زمینه سم شناسی و سوء مصرف مواد
- پایه گذاری و مدیریت تحقیقات پایه و کاربردی در شاخه های مختلف سم شناسی و سوء مصرف مواد
- در اختیار قرار دادن امکانات و محیط مناسب جهت جذب جوانان و محققان به پروژه های تحقیقاتی پایه و بالینی
- فراهم کردن شرایط و امکانات لازم به منظور جذب دانشجویان علاقه مند و نخبه در دوره های تحصیلات تکمیلی پژوهشی
- تلاش در جهت ارتقاء رتبه مرکز تحقیقات و فراهم سازی زیرساخت های لازم برای تبدیل شدن به پژوهشکده

Research Center

لاین تحقیقاتی مرکز ناکنون:

۱	عوارض و اثرات اختصاصی سموم متلف، فلزات سنگین و داروها در بروز بیماریهای متلف
۲	مطالعات مرتبط با آلودگی های محیطی سموم، فلزات سنگین، داروها و روش های حذف آنها از محیط زیست
۳	سنتر انواع نانو مواد و کاربرد نانوفناوری در حذف سموم متلف و ارتقاء بهداشت محیط
۴	پایش و ردیابی داروها و سموم متلف معیطی و کشاورزی در گیاهان، مواد غذایی و محصولات متلف
۵	مطالعات بیوشیمیایی، فیزیولوژیک و سمیت سیستم های متلف مرتبط با اثرات توکسیک سموم
۶	مطالعات پایه و بالینی ارزیابی سمیت سیستم ایمنی، کبدی، کلیوی، قلبی و... داروها و سموم
۷	مطالعات پایه و بالینی مرتبط با عوارض سوء مصرف مواد مخدر و دفتیات
۸	بررسی الگوی مصرف مواد در جامعه و انواع روش های پیشگیری و درمانی مبتنی بر شواهد نوین

ذینفعان:

- عموم مردم
- سیاستگذاران کشور
- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- دانشجویان و محققین
- سازمانها و مراکز تحقیقاتی داخل کشور
- مراکز درمانی و افراد وابسته به مواد
- وزارت آموزش و پرورش
- موسسات پژوهشی غیر دولتی

- نیروهای تخصصی پزشکان شامل سم شناسان، پزشکی قانونی، روانشناسان، مددکاران، روانپزشکان و...
- اعضای هیات علمی دانشگاه ها
- فارغ التحصیلان دانشگاه
- بیمارستان ها
- مراکز بهداشتی- درمانی
- سازمانها و نهادهای مکمل مراکز بهداشتی درمانی
- صنایع و کارخانجات
- روسا، معاونین و مدیران دانشگاه ها و موسسات آموزشی منطقه
- جامعه پزشکی کل کشور

اهداف، راهبردها و اقدامات آتی (وضعیت مطلوب):

برنامه ریزی، جریان مستمر از تصمیم های سیستماتیک می باشد که با در دست داشتن بهترین اطلاعات نسبت به آینده به مرحله اجراء در می آید. برنامه ریزی راهبردی اصولاً یک نگرش و راه زندگی است که متضمن تعهد به عمل بر مبنای اندیشه و تفکر آینده نگر، تصمیم قاطع در اجرای امور منظم و مداوم، و بخشی انفکاک ناپذیر حرکت انسان در طول سال محسوب می گردد. مرکز تحقیقات مسمومیت ها و سوء مصرف مواد به عنوان عضوی از مجموعه دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بیرجند سعی نموده است با تدوین اهداف و راهبردهای پیش رو و پیشبینی افق های دوردست، رسالت خویش را در زمینه ارتقای سطح سلامت جامعه با انجام تحقیقات کاربردی به بهترین شکل ممکن انجام دهد. لذا اقدامات و اهداف پیش روی این مرکز در ادامه عنوان می گردد:

توانمندسازی و گسترش:

توانمندسازی و گسترش مرکز:

- فراهم کردن زیرساخت های لازم برای تبدیل شدن به پژوهشکده

- جذب عضو هیئت علمی تمام وقت متخصص، مجرب و دلسوز جهت انجام کارهای پژوهشی و اجرایی و وجود روابط تیمی بین اعضای مرکز
- درخواست و پیگیری جذب نیروی انسانی (کارشناسان) متخصص، مجرب و بانگیزه
- پذیرش و تربیت دانشجو در مقاطع دکتری پژوهشی و پسادکتری (افزایش تعداد دانش آموختگان پژوهشی)
- فراهم نمودن بسترهای لازم جهت جذب دانشجو به منظور گذراندن دوره کارآموزی، کارورزی و تعهدات در مرکز
- جذب دانشجویان علاقه مند و فعال بعنوان عضو و محقق پژوهشی مرکز
- جلب محققین جوان و برجسته
- بررسی فعالیتهای مراکز تحقیقاتی مشابه با مرکز تحقیقات و شناسایی تجارب موفق و به کارگیری آنها
- استفاده از همکاری افراد توانمند غیر وابسته به مرکز
- در صورت راه اندازی پژوهشکده و مراکز تحقیقاتی مرتبط تعداد اعضای هیات علمی متناسب با استاندارد نیروی انسانی جذب گردد.

توانمند سازی اعضای مرکز

- فراهم کردن شرایط برای اعزام و شرکت در کارگاه ها و دوره های توانمندسازی تخصصی داخلی و خارجی برای اعضای هیات علمی
- برگزاری کارگاه ها و دوره های تخصصی آموزشی جهت توانمندسازی پژوهشگران، کارکنان و اعضای هیات علمی با هدف دانش افزایی
- توانمندسازی پژوهشگران و دانشجویان در زمینه طراحی، اجرا، انتشار و کاربردی کردن نتایج پروژه های تحقیقاتی
- ایجاد زیر ساخت های لازم جهت تربیت نیروی انسانی در مرکز
- اعزام و شرکت اعضای هیات علمی مرکز در فرصت های مطالعاتی داخل و خارج از کشور با هدف آشنایی و انتقال جدیدترین دانش های مرتبط
- برگزاری کارگاه های تخصصی بر اساس نیازهای موجود و تقویت سطح پژوهش از طریق آموزش روش تحقیق و مقاله نویسی علمی
- شرکت اعضای هیات علمی مرکز در کنفرانس های داخلی و خارجی

گسترش کمیّت و کیفیت امکانات و زیرساخت های فیزیکی مرکز

- افزایش فضای فیزیکی برای استقرار اعضای هیأت علمی
- تلاش در جهت توسعه فضای فیزیکی و تجهیزات آزمایشگاهی
- مدیریت، نگهداری و روزآمدسازی وب سایت
- تقویت تسهیلات و امکانات اداری مناسب برای انجام کار
- راه اندازی و تجهیز آزمایشگاه تخصصی و مستقل
- نگهداری صحیح از امکانات و تجهیزات مرکز

توسعه کمی و کیفی دانش و مطالعات (انتشارات علمی)

- افزایش سهم مرکز در تولید علم در زمینه مسمومیت ها و سوء مصرف مواد در داخل کشور و سطح جهان
- تأسیس شرکت های دانش بنیان
- افزایش تعداد مقالات بسیار پر ارجاع
- افزایش مقالات منتشر شده در نشریات با ضریب تاثیر بالا
- طراحی مطالعات پایه و ایجاد بانک داده ها
- افزایش ارائه مقالات در همایش ها و سمینارهای داخلی و خارجی
- افزایش تعداد طرحهای پژوهشی با وابستگی مرکز
- تعقیب خطوط پژوهشی خاص برای حفظ روند تکاملی پژوهش ها و اجتناب از تکرار آنها
- برگزاری و مشارکت در کارگاه ها، همایش ها و جشنواره های ملی و منطقه ای
- تصویب طرح و همکاری با دانشجویان در پایان نامه های تحصیلات تکمیلی
- افزایش تولیدات علمی از طریق تمرکز بر تحقیقات نوین و بین رشته ای
- ترجمه، تدوین و تألیف کتب مرتبط با اولویت های مرکز
- کسب رتبه در جشنواره های کشوری، استانی و ملی
- اخذ نمرات ارزشیابی سالیانه قابل قبول

توسعه سرمایه و تامین مالی

- جذب اعتبارات مالی لازم از منابع خارج از دانشگاه (سازمان های داخلی و خارجی)
- ثبت و تأسیس شرکت های دانش بنیان و حرکت به سمت تجاری سازی محصول
- جذب گرنت های پژوهشی از وزارت بهداشت و سایر سازمان های مرتبط ملی و بین المللی
- جذب گرنت و سفارش های تحقیقاتی از طریق ارتباط با بخش صنعت
- شناساندن پتانسیل ها و توانمندی های مرکز به صنایع و سازمان های استان به منظور اجرای پژوهش های مبتنی بر نیاز و دریافت پژوهانه

توسعه مشارکت و همکاری (بسط و توسعه ارتباط و همکاری های ملی، منطقه ای و جهانی)

- ارتقا کمیت و کیفیت مقالات مشترک بین المللی
- عقد تفاهم نامه های همکاری پژوهشی با سازمان های ملی و بین المللی ذیربط
- افزایش پروژه های مشترک تحقیقاتی اعم از طرح و مقاله با محققین و سازمان های ملی و بین المللی
- توسعه همکاری های پژوهشی بین المللی و اعزام محققان به دوره های کوتاه مدت و بلندمدت
- گسترش همکاری های بین بخشی، منطقه ای و بین المللی با نهادها و سازمانهای ذینفع در راستای نیل به اهداف مشترک
- ایجاد شبکه همکاری های مشترک با مراکز تحقیقاتی داخل و خارج از کشور
- همکاری در طرح های کلان ملی

افزایش جلب مشارکت سازمان ها و نهادهای مکمل

- شناخت سازمان ها و نهادهای مکمل و ذینفعان و انعقاد تفاهم نامه همکاری با آنها
- مشارکت ذینفعان در تدوین اولویت های تحقیقاتی مرکز
- تدوین کتابچه توانمندی های آموزشی و پژوهشی مرکز و ارائه به سازمانها و صنایع
- تعامل سازنده با پارک های علم و فناوری و سایر سازمانها در راستای تقویت حوزه فناوری مرکز

- افزایش طرح های تحقیقاتی بین رشته ای
- ارتباط مناسب با سایر مراکز تحقیقاتی تحت پوشش دانشگاه و پژوهشکده های مشابه و انجام طرح های تحقیقاتی مشترک (ارتقای هم افزایی بین مراکز تحقیقاتی)
- ایجاد ارتباط با صنایع، مؤسسات و سایر سفارش دهندگان خدمات (جلب مشارکت صنایع و بخش خصوصی)
- افزایش حجم قراردادهای پژوهشی با صنعت، مراکز تحقیقاتی و دانشگاهی
- افزایش تعاملات مطلوب با نهادها و سازمانهای اجرایی جهت کشف مشکلات و انجام کارهای مشترک

فناوری و نوآوری

- انجام طرح های فناورانه و ثبت اختراع
- ارزیابی نتایج پژوهش و اقدام برای تجاری سازی یا ثبت شرکت دانش بنیان
- انجام پژوهش های بنیادی، کاربردی و تولید و توسعه علم و فناوری
- شرکت در همایش های تخصصی و کنفرانس های علمی حمایت از ثبت پتنت

اثر بخشی (توسعه و ارتقا سلامت جامعه)

- افزایش تعداد طرح های تحقیقاتی در زمینه مسمومیت ها و اعتیاد (پیشگیری، کنترل و تعدیل اثرات مخرب)
- جهت دهی پژوهش، فناوری و نوآوری به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی و اقتضائات کشور (انجام مطالعات مبتنی بر نیاز جامعه)
- معطوف کردن فعالیت های علم و فناوری به ارتقای کیفیت زندگی مردم
- شناسایی نیازها و تعیین اولویت های مبتنی بر تحقیقات کاربردی
- انجام پژوهش و انتشار نتایج آنها برای بهره برداری سیاستگذاران، دانشمندان، صنعت و جامعه در جهت رفع مشکلات استانی و کشوری
- افزایش آگاهی مردم در مورد اثرات سموم، داروها و مواد مخدر بر سلامت
- انجام طرح های فناورانه و تأسیس شرکت های دانش بنیان
- تلاش جهت کاربست نتایج تحقیقات انجام شده در سیاست ها، خدمات و آموزش عموم مردم

- تولید محتوای آموزشی مرتبط با رسالت مرکز (تهیه مطالب مرتبط با آموزش و آگاهی رسانی عمومی)
- رعایت موازین اخلاق، حقوق انسانی و اصول ایمنی _ زیستی در پژوهش و فناوری
- ارتباط با صدا و سیما جهت انجام برنامه های آموزش عمومی (ارتقاء فرهنگ عمومی)

Research Map

طرح شماتیک:

